

Nasa moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 35.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1906.

Letnik I.

Nadzorovanje bolnikov.

Zadnji čas mi dohaja iz raznih delovršb in bolniških blagajnic neprimerno veliko število pritožb, kako strogo da postopajo razni delavski bolniški zavodi, ko nadzorujejo obolele delavce. Bolnikom delajo sitnosti, za vsaki malenkostni prestopki proti mnogokrat otročje neumnim predpisom teh dobrodelnih (?) in socialnih (?) zavodov jim odtegujejo bolniščino.

In nehote mi stopa pred oči mlado dekletce, ki je pred leti javilo se bolnim v neki bolniški blagajnici, kjer je posloval pisatelj te črtice. Bledo, izdelano lice, sloka postava, glas vse je kazalo izkušenemu poznavalcu že tri ure, da je napadla mlado bitje ona bolezen, tako navadna med delavstvom, ki mori hujše, kakor nekdanja kuga, moderni suženjski proletariat. Tudi zdravnik je zapisal na bolniški listek usodepolno znamenje jetike II. 12. in ji dovolil, da sme na svoj dom nekje na kmetih. Pa dasi jetika, nadzorovana je morala biti! To je bilo običajno v bolniški blagajni. Kaj zdravnikova izpoved, kaj deklino propalo telo! In zmagovito je poročal nadzornik bolnikov prihodnji dan, da je zalotil dekletce, ko je nekaj šivalo na kmetih. Seveda je naredil s svojim modrim svičnikom velik križ tudi v svoje zapiske, kjer je bilo vpisano deklino ime. Ko se je pripeljala čez nekaj dni po bolniščino dekletova mati, no, se ji je pa povedalo, da ne dobi nič, ker je hčerka popravljala obleko. A že čez nekaj dni je pa došla zopet mati s črno ruto na glavi in zahtevala mrtvaščino po rajni za jetiko umrli hčerki. Seveda ji je blagajnik izplačal mrtvaščino in pridal še tudi onih par kronic, ki jih ji je ustavil strogi nadzornik. Ko je pa odšla mati rajnice, je

pa sicer trdi mož z lastno mu rezko osornostjo prav pošteno povedal strogemu nadzorniku, kar mu je šlo.

Pa čemu v članku zgodnico, ki je tako priprosta v svoji resničnosti. Zato, da vidimo, kam pripelje to strogo nadzorstvo bolnikov v mnogih slučajih.

Niso ravno tako redki taki slučajji, kakršnega sem navedel pravkar. Kdor pozna delavčevo življenje in trpljenje, mi pač rad pritrdi.

Bolniške blagajne so ustanovili, da razbremenijo kolikor toliko občine. Ustanovili so jih ljudje, ki pravzaprav niso imeli nikake zveze in stika z delavstvom. Mislili so si, ko so delali zakon o bolniškem delavskem zavarovanju ti zastopniki privilegiranih stanov, da podelje ne vem kakšno milost delavstvu. Pa so napravili tako postavbo, da kolne ubogi oboleli delavec zavod, ki ga podpiraj, ko oboli.

Že smo opetovano grajali v poročilih iz ljubljanske tobačne tvornice oni krivični ministerialni odlok, ki zapoveduje zdravnikom, da smejo delavcem, zavarovanim pri delavskih bolniških blagajnicah predpisavati le taka zdravila, kakršna smejo občinskim ubogim. Krivičnost tega zastarelega, a še v polnem obsegu veljavnega zakona v sedanjih časih, ko tako napreduje zdravilska veda, uvidi pač vsakdo sam.

A veliko bolj zasluži graje neumno izpeljano nadzorstvo obolelih delavcev. Je že res, so že tudi nekateri delavci pa delavke morebiti, ki izkušajo, kakor pravijo švindlati. Pa je naš nesrečen birokraški ali pravzaprav policijski čas že znal uvesti tudi po delavskih bolniških blagajnicah tak način, da se čutečemu človeku in poznavalcu naravnost studijo razmere, kakršne

vladajo po bolniških blagajnicah. Meni vsaj. Ne vem, če tudi drugim.

Ali je res delavstvo proketo, da mora živeti liki pes v najstrožjem nadzorstvu, ko oboli? Ko potrebuje človek največ sočustva, pa imaš opraviti tu z blagajnico, kjer kar instinktivno čutiš, da te imajo ravno zato za svojega sovražnika, ki jim jemlje denar iz blagajnice v obliki podpore ob svoji boleznii. In tega sovraštva se nalezajo upravitelji raznih bolniških blagajnic, da sami ne vejo kdaj. So pač krivi po kapitalističnih zastopnikih narejeni predpisi, da zavlada ta duh med upravitelje raznih delavskih bolniških blagajn, pa naj se že imenujejo tako ali tako, pa naj že gospodarijo v teh delavskih zavodih že pristaši te ali pa druge stranke. Delavec je tepen, kadar je bolan. So sicer že tudi izjemě, pa presneto redke so.

Napačno naziranje o šparanju in pa pričuvnih zalogah to povzroča. To naziranje zahteva na eni strani varčevanje, na drugi pa z raznimi birokraškimi sitnostmi pomnožuje upravne stroške teh zavodov. Vse to pa je povod, da trpe oboleli delavci.

Nadzorujejo bolnike, delavce in delavke navadno ljudje, ki niso prav nič sposobni za to, ker nimajo niti duha ne sluha o modernem zdravljenju. Svojo službo vrše seveda kakor vejo in znajo. Poloti se jih policijski duh vohunstva in ovađustva že po poklicu. V vsakem bolniku vohajo in iščejo švindlerja. Pa če ti ne dobe bolnika doma, ko ga obiščejo, pa lop po njem. Pa le potrebuje bolnik svežega zraka na prostem bolj nego li onega po zaduhlih in vlažnih delavskih luknjah. A tega ne izprevidijo in ne izpoznajo omejeni ti policaji seveda dobrodelnih (?) bolniških delavskih blagajn.

I. Cankar.

Proletarske povesti.

5. Dekle in kanarček.

Bilo je blede dekle, brez zdrave krvi in srce polno žalosti. In tudi njeno življenje je bilo tako: brez zdrave krvi in polno žalosti.

Moj Bog, zakaj nam je nekaterim življenje tako? Brez veselja in živi se, ker se mora živeti. In zakaj je taka samotnost, kot jo je živelo blede dekle, veliko težja kakor smrt?

Že prve njene spomine je življenje ubilo in oskrunilo. Samo en lep spomin: V prvi mladosti je imela dobro mater, ki je delala celo življenje grenko pokoro zato, ker se je rodila in ker je druge rajala. Tako je življenje mnogih ljudi. Prejokala je mati veliko noči v kesanju in pokori in vzdihov je bilo več, nego dobrega vsakdanjega kruha. To je lep spomin, ker je srce žalostno ob njem, a ne more, da bi ne ljubilo matere. Vse drugo pa je blatno in grdo.

Očeta so prinesli neko noč, ker je bil pijanec in se je v pijanosti za malenkost prepiral. Ves obraz krvav in strašen, oči steklene, kakor bi pogledal hudoben mrlič, lasje grdo razmršeni in sprlielo se jih je blato in strijena kri. To je žalosten spomin. Včasih ji je ponoči naenkrat stopil pred oči ta obraz in tedaj ji je bilo tako hudo, da je mislila, da mora umreti: dihati ni mogla, srce ji je silno utripalo, grlo ji je bilo suho in stisnjeno in glasu ni mogla spraviti iz prsi — kakor bi morala uboga duša Bogu na odgovor. — Bratje so se zgodaj začeli igrati delavcev: Pomazali so si roke in obraz s sajami, visoko zavihali rokave, grdo kleli in pili vodo iz starega lonca mesto žganja. To so namreč delavci. In res so bili pozneje taki. Razkropili so se križem sveta in so sami, brez domačega človeka in brez domačije.

Moj Bog, res je nekaterim težko živeti. Zelo hudo je, če se človek ne spominja na toplo domačo peč in na mater z zavilhanimi rokavi in mirnim, dobrim pogledom in na očeta s trdo, pošteno roko in s pipo v ustih in na brate, pametne in otroško razposaiene.

In tako je ostalo blede dekle samo z žalostnimi spomini in je težko živelo. Zasluzek je majhen v tovarni, in če prsa boli, je še veliko hujše. Najhujše pa je, če nima človek nikogar, da bi mu spregovoril toplo besedo in mu ponudil kozarec mrzle vode, kadar je zelo sam in zelo bolan.

Samo enkrat je prišlo veselje v njeno pusto življenje. Ko je stopil lep fant k njej in ji obljubljal veliko zadovoljnih in srečnih dni, takrat je mislila, da je ušla samotnost za zmeraj. Vračala sta se zvečer iz tovarne in nista šla naravnost domov, ampak daleč okrog med zeleno travo in zrelim žitom. Ajda je cvetela in dišala, tako lepo in opojno, da ni mogoče povedati kako. Opijanil bi se človek od tega vonja in bi mu ne bilo mar več za vso pokoro življenja in bi le še blagroval čebele za dobri ajdov med. Šla sta med dehtečo ajdo in zrelim žitom roko v roki in nebo je bilo čudovito jasno in mirno in hribje okrog čudovito lepi in modri. Takrat sta seštelala vse svoje srečne dni in čudno — bili so vsi srečni prav do vesele smrti.

Čez nekaj mesecev so njo zbolela prsa in je dolgo ležala. Njega pa ni bilo več.

Poleg tega vplivajo ti neznaniči s svojimi domišljijami tudi na zdravnike. Seveda naj bi bili zdravniki in tudi blagajniški samostojno misleči možje. Pa kaj hočemo. Tudi zdravnike pokvari birokraški duh predpisov delavskih bolniških blagajn. Gre se jim za zaslužek. Saj so kruhoborci in zaradi ljubega miru se ravnaajo, ko nakužujejo bolniške podpore, po navodilih bolniškega nadzorstva.

Ta način korumpira in vpliva tudi neugodno na delavčev moral. Prisiljen je, da tudi oboleli delavec igra v mnogih slučajih hinavca. Ni mu mogoče, da se vedno ravna po predpisih. In če že ne umira, pač tudi rad poprime kako stvar, da si prežene dolgčas. Ni vsako delo med bolniški blagajni po predpisih priglašeno bolezen, že švindela. A smatrajo pač vsako.

Pa pravijo, če sodiš, da se ti godi krivica, pritoži se na razsodišče bolniške blagajne. Kajpada. Kdaj ste pa še čuli, da izključe vrana vrani oči. So pač redki taki slučaji. Oni stranki, ki vodi upravo blagajne, pripada večinoma tudi razsodišče. Strogo po svoji vesti sicer razsojajo, a večinoma le tako, da je prav upraviteljstvu. Kdo bo pa bljuval v lastno mu skledo.

A pravite, kakšna načela pa razvijate. Ni vam všeč ničesar. Res nam ni sedanj nazadnjaški način nadzorstva po bolniških blagajnah. Zdi se nam, da je krivično. Tudi večinoma delavstvo sodi tako. Seveda pokvari fiskalni duh po teh zavodih trezno sodbo tudi mnogim delavcem in delavkam.

Mi sodimo, da bi morali nadzorovati obolelo delavstvo zdravniki sami. Po svojem poklicu so tudi najbolj sposobni zato. Zdravniki sami tudi zagovarjajo to stališče. Vejo najbolj in presodijo, kateri bolnik morebiti res ni bolan v oni meri, ki opravičuje bolniško podporo. Poznajo tudi švindela bolj, kakor nadzorniki bolnikov laiki brez medicinskega znanja. Znano jim je pa tudi, katerih bolnikov sploh ni treba obiskavati z nepotrebnimi policijskimi obiski uslužbencev in upraviteljev bolniških blagajn.

Če pa že ni mogoče, da bi nadzorovali zdravniki sami obolele člane bolniških blagajn, naj bi vsaj zdravniki vodili nadzovanje bolnikov po nadzornikih laikih.

Prav odločno pa mora delavstvo že zdaj zahtevati, da izgine policijski duh nezaupanja po zavodih, ki jih le večinoma vzdržuje delavstvo. Saj $\frac{2}{3}$ prispevkov, ki jih plačuje delavstvo, sta le več, kakor $\frac{1}{3}$, ki jo plačujejo delodajalci. Nadzorniki bolnikov bi morali vršiti svojo službo kot bolnikov prijatelji in ne kot policaji, prežeč kakor pes na kost, kdaj se pregreši bolnik zoper kak, morebiti malenkosten predpis. Za svojo službo bi morali biti seveda vzgojeni. Poznati bi morali zdravstvene zadeve. Nekaj časa prakticirati v ta namen v kaki bolnišnici.

Pravili so mu, da je najbrže jetična, vsak človek pa je dolžan sebi in ljudem, da si poišče dobro gospodinjio in zdravo mater svojih otrok.

Potem je vstala in zelo tiha je bila njena soba. Samo kanarček je prepeval v njej svojo zadovoljno pesem. Bilo pa je tako:

Ko je popolnoma osamela in so že potekla mnoga leta pokore, se je naenkrat spomnila, da mnogokje krajša vesel ptiček dolge ure žalostnega življenja. Zato je kupila kanarčka, zlato in zelo veselo žival, ki je bil zelo pameten in si je izmislil na dan stotisoč novih pesmi. In čudovito je bil krotak ter nenavadno razumen. Če je stopila v sobo, je zafrfral z zlatimi krili in je zavriskal. Skočil je in pomolil glavo iz kletke.

»Zlatek moj, ti pametna žival moja, ti prijateljček moj!«

Božala ga je po glavi, on pa jo je gledal tako razumno in pametno in ves se je tresel veselja. Potem je skočil in je zapel čudovito pesem brez konca in kraja in vedno lepo.

»Zlatek!«

Zadovoljno bi bilo delavstvo, pa sedanji policisti, prenarejeni delavski prijatelji v boleznih tudi.

Med brati in sestrami.

Iz Šaleške doline. Prelepi trojki: Boben-Kovač-Prijatelj v odgovor. V lepo družbo si zašel. Prijatelji, plačali so ti pivo menda velenjski gospodje, rdeči rudokopi in nemčurški fajerber, da se v njih imenu spraviš na škalskega kaplana, kaj ne da! Dober tek! Da je bil g. kaplan ateist v S. šoli, to so ti povedali »narodnjaki«, ker sam nisi videl nobene prave šole, takim vsaj je tvoje obnašanje. Obljubljaš mu natezovanje ušes, saj za drugo res nisi, kot za rabelja. Praviš, da je prelomil nedeljsko posvečevanje, ker je baje pretepel svojo postrežkinjo, ter se ti nekaj iz Trbovelj sanja, bo že res, ker ti poveš. Trdiš, da se ga je polotila strahovita strast in je hotel kopajoče dekile dobiti. Po sebi sodiš in se za svojo Pepco preveč bojiš? Nikar se ne boj! Vsa čast duhovnikom, ki ju ti hvališ, tudi jaz se jima klanjam, vidim pa, kako malo ti zanja maraš. Ravno toliko jih poslušaj, ko g. Rabuza, ker ali pri Dolfu šnops piješ, ali pa si pod turnom med sluzbo božjo. Na Plešivcu je med procesijo psoval ljudi, ker so si v uti žejo hladili, in med temi si bil še ti. Kaj ne veš, kaj se za zvestega kristjana spodobi? V šolo ne pride zavoljo njega sestra ljube Pepe, ker je postala tvoja pismonoška. S »čistimi« prijateljicami se po parku sprehaja, to si ti domišljuješ in tebi podobni ljudje. V šoli ne sme nobenega otroka več pridržati, sicer ga žandarji primejo in odvedejo v zapor, seveda po nedolžnem, obravnava je pokazala tvoje grdo obrekovanje. V sobi imam, kar sam hočem. Žandarji, katere si ti naфарbal v kancliji glede puške, revolverjev in pol metra dolgega noža, niso pri njem našli drugega, ko razrezovalec papirja, kakršnjega prodajajo Bosnjaki. Dekleta kar nič nimajo opraviti pri njem, ker je Bogoljubi in Glasnik, ki ga jim je naročil njegov predhodnik Koprivšek, takoj izročil »Dekliški zvezi«. Te zveze in bralnega društva ni ustanovil on, le izvolitev v odbor je dvakrat sprejel, za kar pa tebe ne bo prosil. Kar trdiš o bralnem društvu in zvezi, je grda laž. V cerkvi je prostor zanj, praviš, vemo to, ali tudi apostoli so hodili po svetu in bo še g. kaplan brez tvojega dovoljenja. Psovavanja in napadanja ni v njegovi pridigi čuti, ampak tebi sploh vsaka pridiga smrdi. Nevolje in pohujšanja si pa napravil ti, ko si nad zemljo in pod zemljo pridigoval, da ni ne Boga, ne vruga, ne pekla, ne nebes. Dokler tebe in tvojih tovarišev ni bilo tu, je bil mir, zdaj pa je razdor med Štajercijanci, rdečkarji, liberalnimi in katoliškimi Slovenci, kakor tudi drugod. Duhovnik, ki bi se zaklenil v sobo in ne brigal za to,

In že je bil pri njej in se je tesno stisnil k njenemu bledemu in izmučenemu obrazu. In vendar ni življenja brez veselja in brez drugú. Vsakdo živi zadovoljno, če je v njegovem srcu le malo potrpežljivosti in vdanosti v usodo.

In zopet so tekla leta pokore in kmalu bi človek mislil, da se življenje tako naglo utrne, kakor samotna zvezda na jasnem nebu.

Tedaj se je spomnilo samotno dekile, da napravi svojemu samotnemu kanarčku veliko veselje. Najde mu drugu, da si spleta toplo gnezdo in da bosta pela dvojno pesem v prazni sobi.

In res mu je kupila lepo kanarko, z zlatim svetlim perjem in tako razumnimi očmi — res je bila lepa, kakor solnčni žarek Prinesla jo je svojemu kanarčku z zasoplim, zardelim obrazom in jo spustila v kletko.

Zlatek se je stisnil v en kot in je gledal prestrašeno in začudeno novega gosta. Dekle pa je stalo ob kletki in njeno srce je bilo silno veselo in žalostne oči so se ji tiho smejale; to je bil zelo nenavaden in jako kratkočasen prizor.

kaj delajo ljudje tvoje baže, bi grešil z grehom opuščanja. Zato pa zmerjajte, kolnite, lagajte, obrekujte po listih, ovajajte sodišču, delajte kar hočete, njega ne preobrneta pa je amen. Če ne bo prav delal, so tu: župniki, dekani, škofije, ki vladajo v cerkvi, ne pa vsak pritepenec, ki v svoji prevzetnosti taji večno plačilo in kazen. Če misliš, da boš s takim pisarenjem koga pridobil, da bo hodil ob nedeljah Zalaznikov »Rdeči Praprot« k Valenčku brat, se pa grozno motiš. Se mu bo prej novi pecikelj znučal, ko bo pa on Čobalov kopljan, čeprav vsako soboto cel šok »Prapreti« raznosi. — Vsem ob enem to piše Vaš stari znanec.

Čenjenim idrijskem naročnikom lista »Naša Moč« se še enkrat naznanja, da so vabljene dne 15. avg. ob 1. uri popoldne v prostore »Katoliške delavske družbe« k pogovoru o listu »Naša Moč«, ker se namerava o tem nekaj važnega govoriti. Opozarja se, da se gotovo vsi udeležite!

Idrija — V obrambo. — Ni naš namen, napadati konsumna društva, ali dolžnost naša je, da odgovorimo na napade na naše gospodarsko društvo v zadnji številki »Napreji-a«. V občn. konsumu v nadzorstvu imamo devet rudarjev, katerih vsak ima več pameti v peti, kot marsikateri iz zadruge; no, zoper pamet teh mož ne zabavljamo, kajti pametni so že, ali revčki slepi so pa, ko ne vidijo v račnerskem zaključku, ako zapišete kakih tisoč kron med izdatke, katerih pa še ne izplačate. In naše konsumno društvo ima nad 400.000 kron prometa; no, za tak promet vam nismo nevoščljivi, ako vzamete vsako leto kakih 60 tisoč kron na posodo. Imamo štiri hiše, valjni mlin, gozdove, travnike — kreditni oddelek — dve prodajalni; da je to vse vaše, ve lahko vsak, kdor vaš računski zaključek vidi, kajti od tega morate plačevati vsako leto le hranilnicam obresti čez 2300 kron, potem pa še od hranilnih vlog članom čez 1000 kron obresti, pozabili pa ste tudi vzeti v poštev prodajalno na Vojskem, katero ste morali pretečeni teden zapreti. Kaj pa v zadrugi? Imajo malo botogo, v kateri je vse dražje, kakor pri Poljanšku, v konsumu morajo biti cene nizke, kajti ne ravnatelj in njegova soproga, ne skladiščnik in njegova soproga ne kupijo nobene obleke v konsumu. Blagajničar kupi vino rajši gori v Beli, kakor v konsumu, to je dokaz najnižjih cen. Prodajo vsako leto manj; tukaj ste se zlagali kar vsako leto čez šest tisoč kron. Tako gredo rakovo pot; zato naj vas nikar ne skrbi; tako rakovo pot še nismo prišli, kakor ste bili že vi, ko že obresti niste mogli plačati, ter da so mogli vas za poravnavo računov tirjati. Mi imamo vsako konec leta popolnoma poravnane račune za blago, v konsumu imate pa vedno kakih 23 tisoč kron dolga na blagu. V nadzorstvu imajo same oberknape, Arko, Oswald itd.; v nadzorstvu imamo take može, da nas lahko nadzorujejo, vaši pa vas ne morejo, ker so slepi...

Naenkrat pa je kanarka zapela s tresočim, prestrašenim glasom. Nato je stopil kanarček iz svojega kota in je tudi zapel. In že sta se spoprijaznila. Skupaj sta zapela, a še boječe in poltiho.

»Zlatek!«

Še ozrl se ni. Njegova pesem je kipela vedno močneje, človek bi menil, da žival vse čuti in vse ve.

»Zlatek, grdoba!«

Poklicala je še jezno in prestrašeno.

Ni je pogledal. Krepko je prepeval take pesmi, kot jih še ni nikdar v tej tihni sobi. In kanarka je veselo žgolela s svojim mehkim glasom svatovsko pesem.

»Ti grdi, nehvaležni Zlatek!«

Zajokala je in se je obrnila proč Dolgo je jokala, v sobi pa je poskočno odmevala dvojna svatovska pesem.

Moj Bog, kako je čudno naše življenje!

Nadsodrug g. Ant. Kristanu v Idriji. Blag. g. urednik, blagovolite poslati Vaš cenjeni list št. 31, z dne 13. julija na naslov: Anton Kristan, urednik lista »Naprej«, ravnatelj občn. kons. društva, zastopnik virilista občn. kons. društva, občinski svetovalec, privatni učitelj nemščine in knjigovodstva, faliran študent itd., itd. v Idriji, ker se izgovarja v »Napreju«, da ga niso res pozvali rudarji imenoma za razpisano nagrado, kajti skoro gotovo, kakor hitro bode prebral terjatev za tolarje, jih bode izplačal. Dopisnik obljube za 1.000.000 tolarjev čistega srebra, ostane še vedno dolžnik in lažnik. — Gospod urednik, nikar ne napadajte v Vašem listu tako našega Tončka, kajti ne veste, kako hudo mu je bilo na napade v Vašem listu št. 31, ko ga je bral. Kar besnel je, po hiši je hodil, kakor bi glave ne imel, njegova soproga je hodila za njim in ga tolažila. Kjer je dobil katerega naših mož, ga je napadel z besedami, pa take neumnosti dajete v vaš list, vam bode že pokazal. In vendar na vse te neumnosti ni niti besedice odgovoril. V »Napreju« se izgovarja, kakor da bi ga še bral ne bil.

Pšice z Jesenic. — »Hudi Tonček« se je hudo jezil, ker smo poslali prihodnjemu jeseniškemu anarhistu nekaj pušič, ki jih bo še gotovo rabil, ker mu v nobeni sedanji stranki ni všeč. Ker sam ni tako duhovit, da bi iznašel kaka nova načela, mu res ne preostaja drugega, kakor da postane anarhist.

»Poslano« je poslal namreč »Hudi Tonček« v »Slovenski Narod« zaradi jeseniških pšic v zadnji »Naši Moči«. Mi smo posvetili »Hudemu Tončku« samo dvanajst vrst dolgo pšico, on je pa namazal v »Narodu« kar 60 vrst. Ima pač denar »Hudi Tonček« s svojo malo glavo, da plačuje »Narodu« tako dolgo »Poslano«.

Laže tudi »Hudi Tonček«, ko prepisuje našo njemu namenjeno pšico. Mi smo pisali: ad maiorem divitum gloriam, on je pa kar začel »ad maiorem dei gloriam«. Tonček, ki tako rad upije nad delce, nikar ne ponarejaj. Kdor enkrat ponareja, to stori lahko še večkrat, kar pa včasih ni zdravo, ker se pride tako prelahko do ričeta, ki raste tudi po polhograjških gričih.

»Hudi Tonček« pa župnik Zabukovec. Župnik Zabukovec ima prav, da priporoča »Našo Moč«, ki seveda ni všeč »Tončku«. Nas bi bilo sram, ako bi dopadala »Naša Moč« Tončku brez značaja in prepričanja. Da le dopada delavstvu, pa smo popolnoma zadovoljni.

Slabo rešuje uganjke Hudi Tonček. Trdi, da je pisal pšice župnik Zabukovec. Zvit je, uganjk pa le ne zna reševati, Tonček namreč. Župnik Zabukovec nam ni poslal nobene »Pšice«, poslali so nam jih delavci, ki se znajo krajše in pametnejše izražati, kakor on, ki se še gotovo prelevi iz hudega v neumnega Tončka. Da zna kdo latinsko, ni ravno potrebno, da je tonzuriranec, kakor psuje on, bivši klerikalec, župnika Zabukovca in škofa Antona Bonaventuro.

Hudi Tonček, svetujemo ti končno, pamet, dokler je še čas, Tone. Sicer bo prepozno. Pripravljenih je 60 metrov tiskanih predalov svojih umazanih neumnostij. Perice že komaj pričakujejo, da prično z želto tvojih umazanih plenih.

Kopač je bil preteklo nedeljo na Jesenicah. Imel je shod po §2. Napadal je naše konsumno društvo in pozval svoje verne, naj ustanove svoj lastni konzum. Priporočal je tudi svojim sodrugom, naj na občnem zboru »Strokovnega društva« izvojujejo popolnoma rdeči odbor, da se potem »Strokovno društvo« pridruži socialnim demokratom.

Ob delavski stavki naši smo delavci pozvali socialne demokrate, naj nam pomorejo. Storili sicer niso ničesar. Pač sta prišla neki Hilari iz Gradca in neki Breškvar iz Ljubljane, oba socialno demokratska voditelja. Ta dva sta pa nam svetovala, da naj pričnemo takoj delati. Prej kakor pa z nami delavci, sta se pa ta dva socialno demokratska voditelja ne vemo kaj

razgovarjala z našim rajnim ravnateljem, gospodom Luckmannom. Prav čudno se nam je pač zdelo, da sta nas takoj, ko sta prišla na Jesenice, šla prej k Luckmannu, potem sta šele poiskala milostno velika gospoda delavce. Všeč nam pa ni bilo prav nič, da sta nas kar podila na delo, ona, socialna demokrata, ko še prav nič nista bila poučena, zakaj da stavkamo. Da je pa bila takrat naša stavka uspešna, pa ve itak naše zavedno delavstvo samo, pa tudi, koliko sme zaupati socialnim demokratom. Ve pa tudi, da je denar »Strokovnega društva« našega za delavce, ne pa za socialno demokratske voditelje.

Trbovlje. Katol. delavsko društvo je imelo 29. julija svoje mesečno zborovanje. Po blagajnikovem poročilu, ki je izkazalo prvega pol leta 138,09 K prometa, je govoril društveni tajnik o resolucijah I. vseslovenskega delavskega shoda ter pokazal, da jih je društvo skoro vse izvedlo. Sklenilo je tudi, pristopiti h »Kršč. soc. zvezi«. III. slov. katoliškega shoda dne 26. avgusta v Ljubljani so obljubili društveniki udeležiti se vsi, ki bodo tisto nedeljo prosti. Sklene se tudi ustanoviti govorniški tečaj, kjer se bodo učili zlasti mlajši društveniki nastopati javno z govori. Prihodnje zborovanje bo 19. avgusta. Takrat se v zvezi z bralnim društvom uprizori gledališka igra. Društvo ima namreč lastni oder za predstave. Podpredsednik Mihael Biderman se v toplih besedah spominja rajnega kaplana Mateja Meznariča, ki ima največ zaslug za društvo. V znak sožalja so vsi navzoči vstali ter pokojniku zaklicali trikratni »Slava«. Po zborovanju so nam še pevci zapeli marsikatero kratkočasno.

Krvoses kapitalizem.

Ljubljanska tobačna tvornica. Pozor gospod zelenoslaki paznik. Vam zeleno slokemu pazniku prav toplo priporočamo, da opustite vaše neumne opazke o »Naši Moči« in pa o raznih paragrafi, ki jih navajate. Naše uredništvo n. pr. pozna precej razne paragrafe in vam zato za zdaj svetuje samo, da ne vtikaj ti sloko zeleno človeče svoje prste, kjer te prav nič ne skeli. Ker nočemo tvoje osebece ovajati, ti samo svetujemo, da bodi lepo ponižen in pohleven, če ne, povemo nekega dne ime onega možička, ki, ko pride ob ponedeljkih pijan v tvornico, hodi na diro spat, kar se gotovo posebno vjema s paragrafi, ki govore, kakšno bodi nadziralo osobje v tobačni tvornici.

Nepotrebne sitnosti. Neka delavka je imela v soboto popoldne gotov opravek, vsled tega je prosila v pisarni, da se ji da za ta popoldan dopust. Dopusta ni dobila, dasi ni bilo nobenega povoda, da bi se ji ne bil mogel dovoliti. Ker je bil pa opravek nujen in neodložljiv, je ostala delavka vendar doma. V ponedeljek jo je gospod uradnik kaznoval z 1 K, radi neopravičenega izostanka. Ker delavka s tem ni bila zadovoljna, pojasnjeval ji je ta gospod, da to ni kazen, ampak, da mora le povrniti c. kr. erarju to, kar mu je vsled njene odsotnosti odšlo na zaslužku oziroma dobičku. No, erar pa vsled tega, ker je dotična delavka eno popoldne izostala, ni imel nikake izgube, kajti delavka je kljub temu naredila svoje delo, po predpisu in več kakor ga je naredila, ga sploh narediti ni smela. Ali ni to zgolj birokratska šikana? Kaj, ko bi bil gospod tudi pri sebi tako vesten in bi za onih 21 dni, ki je bil na dopustu, vrnil od tega prejeto plačo? Priporočalo bi se več prijaznosti in sočuvstvanja s potrebami delavstva, kajti na ta način bi razmerje služabnika do gospoda gotovo ne bilo tako občutljivo in gospodje uradniki bi uživali gotovo večji ugled, kakor pa si ga pridobijo s tacimi in enacimi nastopi. Sploh čujemo o gospodu vedno pritožbe, več, kakor o drugih gospodih, kar se nam zdi jako čudno. Ali ima morebiti posebna navodila, da naj kolikor mogoče strogo postopa s svojimi delavkami?

Zavist in sicer pijanska zavist je povzročila dolgovezen dopis o neki naši somišljenici v delavstvu nasprotnem »Narodu«. Domišljavemu pijancu, ki je pisal tisto oslarijo »Narodu« le toliko, da se moti, če misli, da oseba, ki jo napada, dopisuje in sodeluje pri »Naši Moči«. Za uredništvo in upravništvo našega lista je odgovoren odgovorni urednik sam in nihče drugi. Ovađstvo se nam pa stidi, pa ovajaj kdorkoli. Ovaduhe bi moralo delavstvo sklofati, da bi dali mir. Napadena delavka bo pa gotovo ponosna. Saj ljudi, ki spe, delavstvu nasprotno časopisje pusti pri miru. Sramovala bi se najbrže, če bi jo hvalil njen dobri prijatelj z rdečo ovratnico. Sploh pa pomenja napad v »Narodu« toliko, kolikor če zapiše kak paglavec psovko na steno kakkega stranišča.

»Krščanska zveza tobačnega delavstva avstrijskega« nam naznanja, da so pravila prestavljena v slovenščino in da bodo tekom 14 dni tiskana. Na delo in agitacijo, da pristopi kolikor mogoče veliko število zavednih delavk in delavcev »Zvezi«. Takoj, ko bodo pravila natisnjena, se vrši shod, kar pravočasno naznanimo delavstvu.

Ljubljana. — V deželni bolnici imajo v sprejemnici uradnika, ki bi rad, da bo tudi bolezen nedeljo praznovala, kajti pretečeno nedeljo se je obnašal na nedopusten način in skrajno neprijazno proti neki bolnici, ki je prosila za sprejem v bolnico. Vpil je nad njo, zakaj pride v nedeljo in ne v delavnik. Reveža se pač vsak upa zmerjati, ker je prepotrpežljiv. Nehote se spomnimo farizejev, ki so bili mnenja, da se ne smejo bolniki zdraviti v soboto in katere je Gospod temeljito zavrnil. Nastop tega uradnika je tembolj čuden, ko niti v to poklicani zdravnik ni rekel žal besede in jo je prav prijazno sprejel. Ako dotični gospod nedelje nima plačane, naj nam to naznani in smo pripravljeni posredovati zanj. Na nikak način pa naj v bodoče več ne stresa svoje nevolje nad ubogimi bolniki, ki pridejo v bolnico pač takrat, kadar je sila in ne vprašajo, ali je petek ali svetek.

Tržič. (Tržiški Manšesterjanci.) Kranjska dežela ima malokje tako razvito industrijo kakor v Tržiču. Tržič smemo imenovati kranjski Manšester. A tužen je ta kranjski Manšester, bolj tužen morda kakor angleški. Nehote mi pride na misel manšesterski kapitalizem! In čujte, povsod pojema ta čudna spaka, ta žalostni nestor na socialnem polju liberalnega industrializma, a v Tržiču ima še vedno svoj varni brlog, in tu razvija še vedno svojo brutalno silo. Kakor mōra tlačiti tukajšnje delavsko rajo, kakor jetični bacil razjeda in slabi tukajšnji delavski organizem. Seveda gre se tu za lasten žep, gre se za nikdar sito malho in bisago Gasnerjev, Malijev, Gekenov itd. Kakor turški paše vladajo ti Manšesterjanci v svojih gradičih. Privandrani tučci so si izvolili naše vode in zidajo z našimi močmi ošabnemu germanizmu mostove v našo deželo ter kopljejo grobove nam domačinom. — Ko se gre za kako nemčursko reč, bodo šli od Poncija do Pilata in bodo tam ponižno vrata pritiskali ter z globokimi pokloni iskali milosti za kake Mikliče itd., a za ubogo delavstvo, ki jih redi, nimajo smisla, ampak oholo teptajo njihove po ustavi zajamčene pravice. Nekdaj zavedni in samostojni rokodelci so postali heloti nemčurskega kapitala, brez prostosti, brez pravic, brez moči, brez življenja, skrivajoč se po temnih, zaduhlih — in pri tem še dragih — tržiških luknjah. Nekdanji samostojni mojstri imajo le še čast, da vzgojujejo potrebnih strojev — seveda človeških — tukajšnjim mogotcem. Ti uboga tržiška raja nam lepo in pohlevno in ponižno delaj, boš že dobila kako prazno kost, da boš mogla naprej polniti nenasitljivo žrelo mojega mošnjička. — Varuj se vsakega shoda, vsakega društva, kakor strupene kače, kajti (poslal sem) povsod imam vohunčke kunštne, ki te bodo naznanili moji milosti! To je gola resnica. — In gorje, če koga dobe, potem planejo razni Šteri in ljudje sličnega kalibra na njega — če je ud kakšnega takega društva — kakor volkovi na nedolžno

